

Kriminella nätverk

Vilka bidragande faktorer finns det från ett genusperspektiv och kontrollteorin för killar att ingå i ett kriminellt nätverk?

.....

Fördjupningsarbete

Socialpedagogutbildningen VT23

Författare: Victoria Arbol Acuna & Tugba Koca

Handledare: Bea Lindh

.....

Sammanfattning

Detta fördjupningsarbete handlar om vilka bidragande faktorer det finns till att unga killar går med i kriminella nätverk? Utifrån genusperspektivet går vi igenom om samhällets normer påverkar en kille till att uppföra sig på ett visst sätt. Utifrån kontrollteorin kollar vi om låg självkontroll på individen kan bidra till att inte stå emot impulser och frestelser men även om sociala band kan hindra personer från avvikande beteende.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
1 Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Det kriminella nätverket och gäng	2
1.3 Det dödliga våldet och våldskapital	3
1.4 Utsatta området	3
1.5 Syfte	4
1.6 Frågeställning	4
2 Genus	5
2.1 Brottslighet mellan de olika könen	5
2.2 Genus inom kriminella nätverk	6
3 Kontrollteorier	8
3.1 Sociala band	8
3.2 Självkontroll (låg Självkontroll)	9
4 Diskussion	10
4.1 Slutssats	11
5 Referenslista	13

1. Inledning

Detta fördjupningsarbete handlar om gängkriminalitet, mer specifikt om varför individer väljer att gå med i kriminella nätverk. Vi förundras över hur unga killar som har drömmar om att bli entreprenör, brandman med mera, helt plötsligt ingår i ett kriminellt nätverk. I detta fördjupningsarbete kommer vi att djupdyka i varför killar går med i kriminella nätverk och vilka bidragande faktorer det finns till att dessa killar går med i kriminella nätverk. Vi vet att gängkriminalitet är ett problem i flera andra länder men vi har valt att begränsa oss till Sverige. Vi avgränsade vårt arbete till enbart killar även fast vi vet att det också finns tjejer i kriminella nätverk. Vi valde att utgå ifrån genusperspektivet och kontrollteorin som vi tycker är relevant för vår frågeställning.

1.1 Bakgrund

Kriminella gäng är en typ av organiserad brottslighet. Organiserad brottslighet är när en kriminell gruppering begår olika brott för att tjäna pengar och därmed blir vinstdrivande. Organiserad brottslighet finns inom olika områden, till exempel häleri, smuggling och prostitution etc (BRÅ 2022). Att kriminella gäng finns är inget nytt, utan det kan härledas till dåtidens sjöröveri, då piraterna på den tiden var ett kriminellt gäng. Den organiserade brottsligheten har ändrats under åren via olika smugglingobjekt och strategier (BRÅ 2012). Begreppet smuggling innebär att man olagligt för in/ut föremål ur landet genom förbud eller villkor som finns för vissa föremål (lagen.nu). Idag inom den kriminella miljön ägnar de sig mest åt att smuggla vapen, alkohol, narkotika och dopningspreparat. I Sverige började Mc-gängen att etablera sig i början av 1990-talet. Parallellt med att Mc-gängen etablerat sig, började dessa broderskapsgrupperingar att bildas. Det blev mer populärt för enskilda personer att kunna tillhöra en viss gruppering (BRÅ 2012).

1.2 Kriminella nätverk och gäng

Den amerikanska definitionen av ett gäng är en grupp med kriminella individer som begår upprepade brott tillsammans. Inom gruppen finns gemensamma symboler i form av till exempel specifika klädesplagg, tatuering, speciellt språk sinsemellan och/eller handsignaler och graffiti (Estrada, Flyghed & Nilsson 2022, 81).

Kriminella nätverk är ett bredare begrepp inom gäng tillhörigheter som avser mindre eller större grupper som upprepade gånger begår allvarliga brott tillsammans. Skillnaden mellan kriminella gäng och ett kriminellt nätverk är att i ett gäng ska det finnas någon slags gemensam symbol i olika former medan i kriminella nätverk behövs inte detta. Det har i Sverige blivit vanligare att referera till kriminella nätverk istället för gäng av till exempel Polismyndigheten. Lokala kriminella nätverk definieras som den brottslighet de kriminella utövar tillsammans och har andra sammanhållande faktorer som till exempel uppväxta i samma område, etnicitet eller familjeförhållande och har en strävan om hög status inom kriminalitet. En person som är aktiv i den organiserade brottsligheten kan numera benämnas som "nätverksperson" av till exempel Polismyndigheten (Estrada, Flyghed & Nilsson 2022, 81-82).

Ett kriminellt nätverk kan även definieras som ett självmarkerande gäng vilket menas med att det kriminella nätverket har fått något som kännetecknar deras existens till exempel genom ett specifikt namn på nätverket eller ett specifikt medlemskap där

handlingar ska utföras för att få ett medlemskap. Detta görs för att markera tillhörighet, lojalitet och för att signalera om sitt våldskapital till omvärlden (Estrada, Flyghed & Nilsson 2022, 82).

1.3 Det dödliga våldet & våldskapital

Våldskapital avser de våld och hot som de kriminella nätverken kan utöva eller anstifta till. Att ha ett högt våldskapital innebär att personen utfört eller anstiftat till våld som till exempel misshandel, mord etc. Det anses inom dessa kriminella nätverk vara en bra förmåga att ha ett högt våldskapital för att kunna ha ett vinstdrivande kriminellt nätverk. Det är en tillgång för de kriminella nätverken att ha ett högt våldskapital då det höjer ens rykte inom de kriminella miljöerna samt för att skrämmas (Polismyndigheten 2019).

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har under många år gjort olika studier om det dödliga våldet i Sverige. Det dödliga våldet har ökat sen 2013 men det är fortfarande en minskning från 1990-talet. En studie har gjorts om konflikterna i de kriminella miljöerna som omfattar alla registrerade fall av dödligt våld mellan år 2005-2017. Totalt var det 216 fall av dödligt våld, varav 84 fall under åren 2005-2012 och 132 fall under åren 2013-2017. Vilket motsvarar 11 fall per år under den tidigare perioden och 26 fall per år under den senare perioden. År 2017 var året med den högsta årsnotering under studiens gång med hela 34 fall av dödligt våld inom den kriminella miljön. Studien visar att det dödliga våldet inom den kriminella miljön främst begås i storstäder. Ca 35 % av fallen har skett i Stockholms län, ca 26% i Västra Götaland, ca 23% i Skåne och 16% i övriga delar av landet. Studien visar även att brottsplatserna för konflikterna i den kriminella miljön oftast begås utomhus på offentliga platser. Under studiens gång blev skjutvapen ett vanligare gärningsvapen för de kriminella nätverken (BRÅ 2019, 9-10).

Statistiken för åren 2018-2022 om hur många skjutningar och avlidna till följd av dessa skjutningar är: år 2018 hade 325 skjutningar och 43 personer avled. År 2019 var det totalt 360 skjutningar och 45 personer avled. År 2020 var det totalt 379 skjutningar och 47 personer avled. År 2021 var det totalt 344 skjutningar och 45 personer avled. År 2022 var det totalt 391 skjutningar och 61 personer avled. År 2022 sticker ut med en rejäl ökning med dödsfall till följd av skjutvapen under dessa år (Polisen 2023). Polisen kan se att fler skjutningar sker med avsikt att döda då fler hylsor hittas på plats och offren är skjutna med många skott (Polisen 2023). Samtidigt som skjutningarna ökar försvåras Polisens arbete att kunna klara upp dessa mord. Under åren 2015-2017 löstes endast 25% av alla dödsfall med skjutvapen i kriminella miljöer upp medan andra dödsfall med dödligt våld låg på 83% (Polisen 2022).

1.4 Utsatta områden

De utsatta områdena tilldelas i tre olika kategorier; utsatt område, riskområde och särskilt utsatt område. Den först nämnda anses som mildare och den sistnämnda som allvarligast. Ett utsatt område kännetecknas av en låg socioekonomisk status och där de kriminella har en påverkan på den sociala miljön i lokalsamhället. De kriminella utför detta genom direkta påtryckningar, till exempel genom hot och utpressning. Det kan också ske indirekt genom till exempel våldshandlingar som riskerar att skada en tredje person, öppen narkotikahandel och utåtagerande handlingar mot samhället för att rikta sitt missnöje. Konsekvenserna blir att de

boende upplever en otrygg miljö som leder till att de inte vågar anmäla brott och medverka i rättsprocessen. En stor utmaning för Polisen i utsatta områdena är den grova och organiserade brottsligheten samt rekrytering av unga till kriminella nätverk. Från Polisens senaste rapport år 2021 har Polisen bedömt 28 stycken områden som utsatta, bland annat Andersberg i Halmstad, Hagsätra/Rågsved i Stockholm och Gamlegården i Kristianstad. Läget anses som allvarligt i dessa områden (Polismyndigheten 2021, 7).

Riskområdet är en mellannivå som uppfyller alla krav som ett utsatt område men som inte riktigt når upp till särskilt utsatt område. I ett riskområde är läget alarmerande och om inga passande åtgärder sätts in riskerar ett riskområde att bli ett särskilt utsatt område. Polisen har bedömt att det finns 14 stycken riskområden i Sverige, bland annat Söder i Helsingborg, Holma/Kroksbäck/Bellevuegården i Malmö och Rissne/Hallonbergen i Sundbyberg (Polismyndigheten 2021, 7).

Ett särskilt utsatt område innefattar samma som utsatt område samt att situationen i området gör det nästintill omöjligt för Polisen att kunna fullfölja sina uppdrag i dessa områden utan anpassat arbetssätt och/eller utrustning. Situationen i området har blivit väldigt normaliserat, vilket har lett till att Polisen och andra aktörer/ personer inte längre reflekterar över det avvikande läget i området. En annan försvårande situation är om det ligger andra utsatta områden i nära anslutning till ett särskilt utsatt område då det kan finnas risker för samarbete mellan andra kriminella personer/ nätverk inom dessa områden. Polisen har bedömt 19 stycken områden som är särskilt utsatta, som bland annat Rosengård i Malmö, Rinkeby/Tensta i Stockholm och Biskopsgården i Göteborg. Läget anses som akut i dessa särskilt utsatta områden (Polismyndigheten 2021, 7).

40% av alla skjutningar år 2020 kunde kopplas till utsatta områden då de inträffade i ett utsatt område eller utförts av gärningspersoner som har kopplingar till ett utsatt område. Skadegörelse genom brand i motorfordon är vanligt då en fjärdedel av hela landet anmälda brott sker i utsatta områden. Även hot och övergrepp i rättssak är brott som är mer förekommande i dessa områden (Polismyndigheten 2021, 4). Polisen har kartlagt 200 kriminella nätverk och 5000 nätverks personer i utsatta områden (Riksdagen 2018).

1.5 Syfte

Syftet med detta fördjupningsarbete är att från ett genusperspektiv och kontrollteorin undersöka varför killar går med i kriminella nätverk. Ur genusperspektivet undersöka om genus kan vara en bidragande faktor till varför just killar är de högsta representanterna av att ingå i ett kriminellt nätverk. Ur kontrollteorin undersöker om individens kontroll kan ha en påverkan på varför killar går med i ett kriminellt nätverk.

Som blivande socialpedagoger kan vi möta killar som kan tänka sig att ingå i ett kriminellt nätverk eller som kanske till och med redan ingår i ett. Om vi har mer kunskap i ämnet kan vi lättare förstå valen dessa killar gör och kanske även ha verktyg i hur vi kan hjälpa dem.

1.6 Frågeställning

Vilka bidragande faktorer finns det från ett genusperspektiv och kontrollteorin för killar att ingå i ett kriminellt nätverk?

2. Perspektiv 1; Genus

Under denna rubrik kommer vi att presentera begreppet genus, om hur genus kan påverka brottsligheten samt andra viktiga faktorer som är kopplat till vårt ämne.

Sociologer använder vanligtvis termen kön för att förklara skillnaden mellan en manlig kropp och en kvinnlig kropp utifrån anatomi och fysiologi. Termen genus även kallad det sociala könet används för att förklara skillnaden mellan en man och en kvinna genom de psykologiska, sociala och kulturella skillnaderna. Genus kopplas till vad samhället anser är manligt och kvinnligt genom de normer som finns. Det är skillnad på kön och genus då genuset inte alltid speglar det biologiska könet då det finns människor som känner att de är "födda i fel kropp" och därav gör ett könsbyte eller anammar det andra könets livsstil. Ett annat viktigt begrepp inom genus är könssocialisation som menas att de olika könsrollerna lärs in med hjälp av samhället i form av familj, staten och massmedia. En teori inom könssocialisation handlar om hur pojkar och flickor lär sig om de olika könsrollerna, maskulinitet och femininitet via positiva och negativa reaktioner från vuxna. Ett exempel kan vara att om en flicka har på sig en klänning får hon höra: "åh vad fin och söt du är i den klänningen" men om en pojke sätter på sig samma klänning kan få höra; "men varför har du på dig en klänning? ta på dig dina fina bilkläder istället".

Även de föräldrar som försöker att uppfostra barnen utan att ha barnets kön i åtanke kan ha rätt svårt för att kunna skaka av sig de befintliga mönstren för könsrollsinläringen. Genom dessa olika beteende från vuxna, lär sig barnen att anpassa sig till vad som förväntas av dem från omvärlden beroende på vilket kön de har (Giddens och Sutton 2014, 413-414).

Forskning som gjorts inom genus har även påvisat att vuxna behandlar barn på olika sätt beroende på om barnet är en pojke eller en flicka. En studie visar att vuxna interagerar olika med små barn som har på sig rosa eller blå kläder oberoende av vilket kön barnet faktiskt har. Resultatet visade att de vuxna tog mer försiktighet i flickorna och pratade mer mjukt med dem, jämfört med pojkarna som behandlades mer kraftfullt. De vuxna tolkade även barnens signaler olika, till exempel kunde de tolka flickornas gråt som oro medan pojkarnas gråt som ilska (Cronlund och Bernerson 2018, 296-297).

2.1 Brottslighet mellan de olika könen

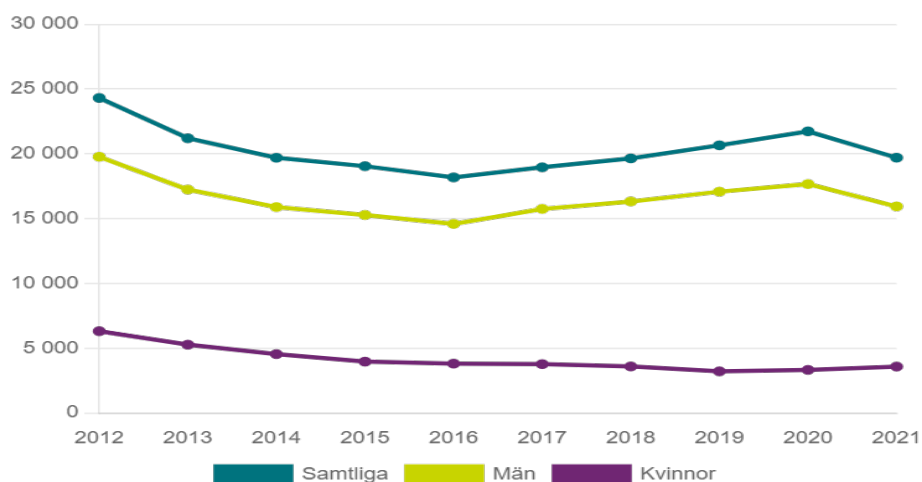
I de flesta brott som begås är gärningspersonen en man speciellt i de allra grövsta brott. Inbrott, olovlig körning och tillgreppsbrott begås oftast av pojkar medan flickor står mest för snatteri, bedrägeri och narkotikabrott (Estrada och Flyghed 2017, 39).

Enligt Skolundersökningen om brott (SUB) som gjordes år 2021 visar resultaten att 50% av eleverna i årskurs 9 uppger att de begått minst ett brott under de senaste 12 månaderna. De vanligaste brotten som unga var misstänkta för var brott mot person (36%), narkotikabrott (29%), trafikbrott (18%) samt stöld-och tillgreppsbrott (16%). Resterande 10% respektive 5% var för bedrägeri och skadegörelse (BRÅ 2022).

BRÅ:s kriminalstatistik över misstänkta personer under år 2021 har:

192,092 personer misstänks för brott och av dessa personer var det 43,803 (23%) kvinnor och 147.744 (77%) män. 81% av de personerna som misstänktes för brott var 21 år eller äldre och resterande 19% var i åldern 15-20 år. Av männen som misstänktes för brott var 81% 21 år eller äldre och 19% var mellan 15-20 år. Av

kvinnorna var det 82% som var 21 år eller äldre och 18% som var mellan 15-20 år. Av de misstänkta personerna var det 87,195 stycken som fick en dom och av dem var det 16,653 (19%) kvinnor och 70,541 (81%) män (BRÅ 2022).

Antal lagföringsbeslut efter ålder (15-20 år), samtliga samt efter kön, 2010–2019.
Källa: [Personer lagförda för brott](#)

2.2 Genus inom kriminella nätverk

Michael Kimmel och Robert Connell som forskat inom kriminologi och maskulinitet menar att våldsbrott och våld är ett sätt att bygga på sin maskulinitet. Genom att göra våldshandlingar utgörs det en dominans mot den andra personen och på så sätt markerar man sin maskulinitet för den personen och sin omgivning (Pettersson 2002, 135). Genom att vara medlem i ett kriminellt nätverk med våldskapital visar dessa personer en slags makt utåt och visar på en maskulin företeelse (Lander, Pettersson och Tiby 2003, 140-141).

Manlighet i kriminella miljöer är ofta kopplad till begrepp som till exempel ära, rykte, hårdhet och tuffhet, vilket är ett sätt att förhålla sig till inom nätverken och för att imponera på kvinnor. Det är genom att begå våldshandlingar mot andra som männen i de kriminella miljöerna skapar sig ett rykte och namn som är av nytta i de kriminella miljöerna (Forkby, Kuosmanen och Örnlinde 2020, 34).

Gängen och den speciella manligheten i den miljön uppstår på grund av en problematisk livssituation av familj och socioekonomiska problem. Genom att begå våldsbrott och andra vinstdrivande brott skapar dessa män sig makt, kontroll och ett försörjningsalternativ. Gängen blir som en familj där dessa män nu får tryggheten, förståelsen och respekten som de tidigare saknat. De lär sig även disciplin med strukturer och regler att förhålla sig till inom gängen. De skapar ett starkt och hårt maskulint skal för att kunna klara av sina tidigare känslor av hjälplöshet och skamkänslor (Forkby, Kuosmanen och Örnlinde 2020, 35-36).

I ett motorcykelgäng på Nya Zeeland ingick en ritual som skulle stärka männens manlighet där det ofta förekom våld och hot och nedvärdering av kvinnor men även sexuellt våld mot kvinnor kan förekomma. Men när de väl blev ordinarie medlemmar i motorcykelgänget behövde de inte längre delta i de feminiserade göromålen som till exempel servera de andra medlemmarna. De mjukare känslorna som till exempel

visar sig sårbara med mera som kunde uppfattas som feminint undveks (Forkby, Kuosmanen och Örnlinde 2020, 35).

Att vara feminin i kriminella miljöer är något som undviks och är förnedrande att vara. I det uppmärksammade kidnappningsfallet av rapartisten Einár år 2020 klädde gärningspersonerna Einár i kvinnokläder, kvinnliga underkläder och peruk. Gärningspersonerna fotograferade Einár bärande av dessa kläder för att förödmjuka och utpressa honom på pengar. Om han inte betalade dessa gärningspersoner en viss summa skulle dessa bilder läcka ut. En person med en ledande roll i ett kriminellt nätverk blev dömd för kidnappningen tillsammans med andra personer som Polisen kunde koppla till olika kriminella nätverk (Polisregion Stockholm 2021, 14-48).

3.Perspektiv 2; Kontrollteorier

Under denna rubrik kommer vi presentera vad kontrollteorin är, förklara sociala band samt självkontroll kopplat till brottsligheten.

Inom kriminologin har många olika teorier utvecklats och de flesta har huvudsakligen sökt svar på frågan; "varför begår människor brott?". Kontrollteoretiker hävdar att människor är själviska i sin natur och har därför potential att begå brott för att tillfredsställa sina begär. Det finns olika förklaringsmodeller inom kontrollteorier där alla lägger vikt vid att brott kan begås av alla när den naturliga lusten att begå brott inte kan kontrolleras eller förhindras. Enligt detta synsätt bör den relevanta frågan snarare vara; "varför människor inte begår brott?" än tvärtom. Kontrollteoretiker förklarar denna fråga med att det finns vissa faktorer som hindrar människor från att begå brott med fokus på begreppet kontroll (Engdahl och Lindgren 2021, 87-88). Kontrollteorier uppstår som ett resultat av en obalans mellan stimuli för kriminell aktivitet och de sociala eller fysiska kontroller som hämmar den. Tillvägagångssättet handlar mindre om individens motiv för att begå brott; snarare antas det att människor beter sig rationellt och att alla, givet möjligheten, kommer att ägna sig åt avvikande beteende. Det hävdas att många former av brott är resultat av "situationsbeslut"- en person ser en möjlighet och är motiverad att vidta åtgärder (Giddens och Sutton 2014, 613).

Den gemensamma uppfattningen är att de flesta människor avstår från brottsliga handlingar på grund av normer i samhället och själva kontrollen över sitt beteende (Engdahl och Lindgren 2021, 87-88).

3.1 Sociala band

Teorin om sociala band presenterades av den amerikanska sociologen Travis Hirschi i boken *Causes of Delinquency* (1969). Hirschi förklarar sin teori om sociala band med resultat av en empirisk studie av brottslighet bland amerikanska skolungdomar där studien omfattade enbart killar vilket medförde kritik. Enligt Hirschis teori uppstår brottslighet som ett resultat av bristen på sociala band mellan individ och samhälle (Engdahl och Lindgren 2021, 88-91).

Det Hirschi tyckte var intressant är vad som hindrar människor från att avvika från samhällets normer. Av denna anledning blir utgångspunkten för Hirschi att uppmärksamma och förstå sig på de sociala band som kan hindra de impulser som får människor att begå brott eller avvikande beteenden. Hirschi antar att ju starkare individens sociala band är till omgivningen och samhället, desto mer sannolikt är det att personen avstår från avvikande beteende och brottsliga handlingar. För att förhindra individen att begå brott och inte bryta mot samhällets normer lyfter Hirschi fram fyra huvudsakliga band- *anknytning*, *åtagande*, *delaktighet* och *övertygelse* (Engdahl och Lindgren 2021, 88-91).

Anknytning är den tillgivenhet vi har mot andra och innebär det känslomässiga bandet till omgivningen och särskilt till sina föräldrar. Om vi har en stark anknytning är det mer sannolikt att vi bryr oss om andras åsikter och värderingar. *Åtagande* antyder på våra ambitioner och förväntningar där vi väljer att investera vår tid och kraft på. Det är våra förpliktelser till andra som kan handla om utbildning, arbete etc. Genom att begå brott eller att ha ett avvikande beteende kan det riskera att förlora våra åtagande och allt personen jobbat hårt för kan förloras. *Delaktighet* innebär upptagenhet och engagemang i aktiviteter som till exempel att umgås med familjen,

arbeta och/eller olika fritidsaktiviteter. Hirschi menar att ju mer delaktighet och engagemang individen har i olika aktiviteter desto mindre är möjligheten att kunna ägna sin tid åt att begå brott. Det slutliga bandet Hirschi presenterar är *övertygelse* som syftar på individens uppfattningar om rättssystemet. Det handlar om den grad individen är övertygad om samhällets lagar, normer och reglernas giltighet samt har en negativ inställning till brottslighet. Om individen inte är övertygad om samhällets grundläggande värdesystem kommer individen inte att följa dem och därmed bryta mot dem (Engdahl och Lindgren 2021, 88-91). Samtidigt betonas det i teorin att om ett av dessa band försämras, påverkar det de andra banden till detsamma och tvärtom. Det är därför av stor vikt att alla banden håller ihop och är lika viktiga för individen. För när ett av banden förstärks, kan resterande band förstärkas på grund av att individen blir mer motiverad och engagerad till att skapa bättre sociala band (Sarnecki och Carlsson 2022, 119-120).

3.2 Självkontroll (låg självkontroll)

Teorin om självkontroll togs fram av Michael Gottfredson och Travis Hirschi år 1990. Tillsammans publicerade Gottfredson och Hirschi boken *A General Theory of Crime* (1990) med nyckelbegreppet "låg självkontroll". Teorins fundament bygger på människans grundläggande skäl att söka njutning och en strävan efter att undvika smärta. Det som driver människor är viljan samt önskan om att tillfredsställa våra begär. I vilken grad vi anpassar oss och uppmärksammar konsekvenserna av våra handlingar varierar från person till person. Enligt teorin agerar individer med låg självkontroll plötsligt och reaktivt, kan inte göra långsiktiga planer, har ett nu-fokuserat tänkande och kan därför inte förutse de eventuella riskerna som kan uppstå till följd av deras handlingar. Individer med låg självkontroll tenderar även att vara impulsiva, okänsliga, risktagande, kortsiktiga och icke verbala som faller för omedelbara frestelser jämfört med individer som har stark självkontroll. Självkontroll varierar mellan låg till hög på en kontinuerlig skala och det är den låga graden av självkontroll som är grunden till brottsligheten. Brott innebär vanligtvis en önskan om omedelbart tillfredsställelse och kräver ingen större planering vilket gör att personer med låg självkontroll ser det positiva med brott, exempelvis att snabbt få tillgång till pengar (Engdahl och Lindgren 2021, 100 -101).

Enligt teorin är graden av låg/hög självkontroll den viktigaste faktorn till en individs förmåga att begå brott. Självkontroll är något som lärs in i tidig ålder och kan inte påverkas av kunskap/erfarenheter som uppstår senare i livet, vilket ger en förklaring till varför vissa har låg/hög självkontroll. Vi alla föds med låg självkontroll och måste lära oss vilka negativa konsekvenser det får att tillfredsställa våra behov alltför snabbt utan att tänka på följderna för oss och våra relationer på sikt. Självkontrollen utvecklas hos barn genom en engagerad uppfostran av barnets föräldrar och socialisering. Förutom föräldrarna har även skolan och andra aktörer som finns i barnets liv en viktig roll då de också kan ha en positiv påverkan i att bygga upp självkontrollen hos barnet och socialisera dem. Orsaken till att barn kan ha en låg självkontroll kan vara; dålig uppfostran genom till exempel icke engagerade föräldrarna och dålig socialisering som kan resultera i saknad av disciplin, övervakning, kontroll, kärlek och/eller tillgivenhet i familjen. Kontrollteorin är empiriskt testad och forskningen visar klart samband mellan brott och låg självkontroll obunden av ålder, kön, etnicitet, socioekonomisk bakgrund, skillnader i insamling- och analysmetoder (Engdahl och Lindgren 2021, 102-105).

4. Diskussion

I denna del av fördjupningsarbete kommer vi att diskutera fakta utifrån de två olika perspektiven genus kontra kontrollteorin. Genom dessa två perspektiv ska vi försöka att besvara frågan "Vilka bidragande faktorer finns det från ett genusperspektiv och kontrollteorin för killar att ingå i ett kriminellt nätverk?".

Om vi utgår från de två olika perspektiven finns det olika anledningar till varför killar hamnar i ett kriminellt nätverk. Från genusperspektivet är det samhället, massmedia och närstående som lär barnet hur de ska bete sig utifrån vilket kön individen har. Samhällets förväntningar av en man är att han ska vara tuff, inte visa känslor och vara rakryggad medan en kvinna ska vara känslsam, omhändertagande och utseendefixerad. Att vara våldsam och göra våldsbrott är för mannen ett sätt att bygga på sin manlighet och få makt. Till skillnad från genusperspektivet som utgår ifrån att brottshandlingar beror på yttre faktorer, menar kontrollteorin att brott är något som kommer inifrån och tvärtom förhindras av yttre faktorer. Utifrån självkontrollteorin kan en möjlig förklaring vara att en kille med låg självkontroll tagit impulsiva beslut som fått dåliga konsekvenser för honom själv och andra. I självkontrollsteorin betonas det att personer som har låg självkontroll har större potential att begå brott. Grunden till låg självkontroll är avsaknaden av engagerade föräldrar i barnets uppfostran i tidig ålder. Däremot kan vi se att till exempel i utsatta områden där personer har likadana förutsättningar är där vissa som utbildar sig och får ett bra yrke medan andra väljer den kriminella vägen. Det finns syskon som haft samma uppfostran av föräldrarna men där ena brodern blivit kriminell och den andra blivit framgångsrik. Så hur mycket beror egentligen på uppfostran eller är det bara individen som är svag och inte lyckas stå emot frestelsen att begå brott och avvikande beteende?

Barn som haft en barndom präglad av negativa händelser som till exempel avsaknaden av fadersfigur, missbruk i familjen och/eller otrygghet i barndomen kan utgöra en känsla av maktlöshet för barnet. När barnet blir tonåring och på grund av normerna kring hur en kille ska vara utifrån socialt kön, kan han känna en press från samhället att han inte beter sig enligt normen. Detta kan i sin tur medföra att han tar mer drastiska val i hur han nu måste bete sig för att passa in. Han blir mer våldsam och med sina våldshandlingar kan han återuppta sin manlighet. Fast då går han emot normen igen för enligt normen ska personer inte begå brott. Men han kanske inte vet på vilket annat sätt han ska göra för att återfå sin manlighet och kan då ta till olagliga handlingar.

Å ena sidan hävdar kontrollteorin att det är uppfostran som har den stora grunden till hur människans självkontroll utvecklas. Men å andra sidan kan de sociala banden försvagas och förstärkas under hela människans liv men även förstärkas till de negativa personer som till exempel kriminella personer. Detta kan påverka personen till att dessa kriminella personer nu istället blir som ens "familj".

Finns det någon frivillighet för dessa killar som går med i olika kriminella nätverk? De kanske inte har några sociala band, haft en dålig uppfostran som gjort att de fått låg självkontroll och förväntningarna från samhället hur en kille ska vara och specifikt en kille från ett utsatt område. Har denna kille en chans att klara sig ifrån frestelserna som finns att ingå i ett kriminellt nätverk? Det finns positiva saker med att vara med i ett kriminellt nätverk som till exempel snabba pengar, status, ny familj i form av

gänget, gemenskap och/eller makt. Om samhället vänder ryggen till denna kille, är det verkligen ett frivilligt val eller är det hans enda val?

4.1 Slutsats

Ungdomsåren är en viktig övergångsperiod där ungdomar går i ständigt förändring både fysisk och psykisk. Ungdomar ställs inför nya utmaningar och söker spänning som kan innehålla risker i form av till exempel att testa alkohol, droger och/eller skaffa sig olämpliga vänner. Gruppträck av olämpliga vänner kan leda till avvikande beteende och/eller brott och kan upplevas som en spännande sysselsättning. Ungdomar utvecklas i olika riktningar beroende på vilka val de gör, vilket umgänge de har och hur deras familjeförhållanden ser ut. Antingen mognar ungdomen och tar aktivt ansvar och skapar goda relationer och/eller hamnar ungdomen i olagliga brottshandlingar och gör farliga val för att tillfredsställa sina egna begär.

Efter att ha fördjupat oss i dessa teorier har vi kommit fram till en del likheter men även en del olikheter. Utifrån genusperspektivet begår killar brott för att få utlopp för sin manlighet och på så sätt återfå makten de saknat i sin uppväxt. Killarna har inte fått bestämma över sin otrygghet i vardagen men som tonåring vill de ta tillbaka makten och få bestämma över sitt eget liv. De tar till våldshandlingar för att andra ska känna sig otrygga för att de nu kan känna sig trygga. Lär sig dessa killar i tidig ålder att det är okej att visa känslor och sårbarhet som flickor lär sig och att det blir mer socialt accepterat att killar inte måste vara tuffa, kan vi minska brottsligheten bland killar. Utan att koppla beteende/handlingar till könet kan vi lära killar att ens beteende/handlingar inte har någon betydelse för hur manlig individen är. Vi ser det ganska tydligt i statistiken att killar/män är överrepresenterade i våldsbrott men hade vi behandlat flickor och pojkar lika utan en massa krav på normer, kanske brottsligheten minskat?

Utifrån kontrollteorin behöver killarna i tidig ålder engagerade föräldrar som visar barnen kärlek och omsorg. Utifrån sociala band är familj, skola, religion, fritidsaktiviteter och/eller vänner en skyddsfaktor mot brottslighet. Nivån på individens engagemang för sociala normer och värderingar avslöjar begreppet "harmoni" i denna teori. Processen för individens efterlevnad av normer och värderingar är dock relaterad till socialisering. Därför är det anmärkningsvärt att begreppen "anpassning" och "socialisering" är viktiga i kontrollteorier. Vid denna tidpunkt börjar socialiseringen från det första ögonblicket en person kliver in i livet och familjen är den första institutionen som lär ut samhällets normer, regler och traditioner till barnet.

Genusperspektivet är huvudsakligen på en strukturnivå eftersom de sociala könsrollerna kan se olika ut i olika miljöer och därav kan utvecklas från samhällsnivå till individnivå. Kontrollteorin ligger på individnivå med fokus på individens kontroll över sina handlingar och de sociala banden som socialiserar individen som kopplas till samhället och säkerställer dennes harmoni. God uppfostran och uppväxt är grundläggande för de utvalda perspektiven för att skapa trygghet hos killar och leder till bättre förutsättningar för deras framtid. Enligt båda teorierna betonas vikten av att ha en trygg anknytning, föräldrarnas emotionella tillgänglighet, ovillkorlig kärlek till barnen och jämställd uppfostran i tidig ålder för att kunna få en sådan bra start i livet som möjligt.

Avslutningsvis kan vi säga att detta fördjupningsarbete har gett oss kunskap och förståelse angående orsaker som påverkar ungdomens väg in till kriminella nätverk. Som blivande socialpedagoger är det viktigt att kunna nå och påverka redan i tidig skolålder genom det förebyggande arbetet. Ge blivande föräldrar kunskap om hur viktigt de är för barnet i tidig ålder med anknytning och socialisering för att kunna anpassa sig till samhällets normer och krav när barnet blir äldre. För att kunna påverka kriminella personer måste vår förståelse och kunskap öka till hur och varför killar går med i kriminella nätverk, vilket vi hoppas att vi bidragit med i fördjupningsarbetet. Vi hoppas kunna ha användning av denna kunskap ute i arbetslivet då vi ser att våldsbrott kopplade till kriminella nätverk ökat de senaste åren.

5. Referenslista

- Bernerson, Gabriella & Cronlund, Katri (2018). *Mänskligt Psykologi 1 och 2b*. Första upplagan Stockholm: Sanoma Utbildning
- Brottsförebyggande Rådet. 2012. Framväxten av och kännetecken hos den organiserade brottsligheten i Sverige.
<https://bra.se/download/18.22a7170813a0d141d21800052658/1371914741967/15+Framväxten+av+och+kännetecken+hos+den+organiserade+brottslighet+en+i+Sverige.pdf> (Hämtad 2023-02-07).
- Brottsförebyggande Rådet. 2019. Dödligt våld i den kriminella miljön.
https://bra.se/download/18.7d27ebd916ea64de5304ed97/1614334722173/2020_4_Dodligt_vald_i_den_kriminella_miljon.pdf (Hämtad 2023-02-07).
- Brottsförebyggande Rådet. 2022. Skolundersökningen om brott.
<https://bra.se/statistik/statistiska-undersokningar/skolundersokningen-om-brott.html> (Hämtad 23-02-19)
- Brottsförebyggande Rådet. 2022. Ungdomsbrottslighet.
<https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/ungdomsbrottslighet.html> (Hämtad 23-02-17)
- Brottsförebyggande Rådet. 2022. Organiserad brottslighet.
<https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/organiserad-brottslighet.html> (Hämtad 2023-02-07).
- Brottsförebyggande Rådet. 2022. 2021 Misstänkta personer.
https://bra.se/download/18.146acb6517fd5578401275a/1653314187459/Statistikrapport_misstankta_2021.pdf (Hämtad 2023-02-17)
- Engdahl, Oskar & Lindgren, Sven-Åke (2021). *Varför begår människor brott?: samhälls- och beteendevetenskapliga svar på kriminologins grundfråga*. Andra upplagan Lund: Studentlitteratur
- Estrada, Felipe & Flyghed, Janne (red.) (2017). *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Fjärde upplagan Lund: Studentlitteratur
- Estrada, Felipe, Flyghed, Janne & Nilsson, Anders (red.) (2022). *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. [Malmö]: Inläst för Myndigheten för tillgängliga medier
- Forkby, Torbjörn, Kuosmanen, Jari & Örnlinde, Henrik (2020). *Bland bröder och fiender: om gäng, manligheter och avhopp*. Göteborg: Daidalos (Forkby, Kuosmanen och Örnlinde 2020)
- Giddens, Anthony & Sutton, Philip W. (2014). *Sociologi*. 5., rev. och uppdaterade uppl. Lund: Studentlitteratur
- Lagen.nu <https://lagen.nu/begrepp/Smuggling> (Hämtad 2023-04-25)
- Lander, Ingrid, Pettersson, Tove & Tibby, Eva (red.) (2003). *Femininiteter, maskuliniteter och kriminalitet: genusperspektiv inom svensk kriminologi*. Lund: Studentlitteratur
- Pettersson, Tove. (2002). Tre aspekter på brottsliga nätverk.
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:656088/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 2023-03-29)
- Polismyndigheten. 2019. Kriminella nätverk inom den organiserade brottsligheten i polisregion Stockholm.
https://polisen.se/siteassets/dokument/organiserad_brottslighet/stockholm/kriminella-natverk-inom-den-organiserade-brottsligheten-i-polisregion-st....pdf/download?v= (Hämtad 2023-02-07).

- Polisen. 2022. Utvecklingen av dödligt våld sedan 1990. <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2022/april/utvecklingen-av-dodligt-vald-sedan-1990/> (Hämtad 2023-02-08).
- Polisen. 2023. Utveckling skjutningar och sprängningar 2022. <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2023/januari/utveckling-skjutningar-och-sprangningar-2022/> (Hämtad 2023-02-08).
- Polisen. 2023. Sprängningar och skjutningar - Polisens arbete. <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/> (Hämtad 2023-02-22)
- Polismyndigheten. 2019. Kriminella nätverk inom den organiserade brottsligheten i polisregion Stockholm. https://polisen.se/siteassets/dokument/organiserad_brottslighet/stockholm/kriminella-natverk-inom-den-organiserade-brottsligheten-i-polisregion-st....pdf/download?v= (Hämtad 2023-02-07).
- Polismyndigheten. 2021. Lägesbild över utsatta områden 2021. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi055DV5t39AhWRIYsKHUudDfoQFnoECAoQAw&url=https%3A%2F%2Fpolisen.se%2Fsiteassets%2Fdokument%2Fovriga_rapporter%2Flagesbildd-over-utsatta-omraden-2021.pdf&usq=AOvVaw1RQk0L7wmsvzIT3ZQs-Rg7 (Hämtad 2023-03-15)
- Polisregion Stockholm. 2021. Förundersökningsprotokoll. <https://www.docdroid.net/xdb1T3L/b-3712-21-ab-17-huvudprotokoll-maskad-klar-pdf#page=20> (Hämtad 2023-03-02)
- Riksdagen. 2018. Åtgärder mot gängkriminaliteten. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/atgarder-mot-gangkriminaliteten_H9021135 (Hämtad 2023-02-08).
- Sarnecki, Jerzy & Carlsson, Christoffer (2022). *Brottsligheten och samhället*. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratu